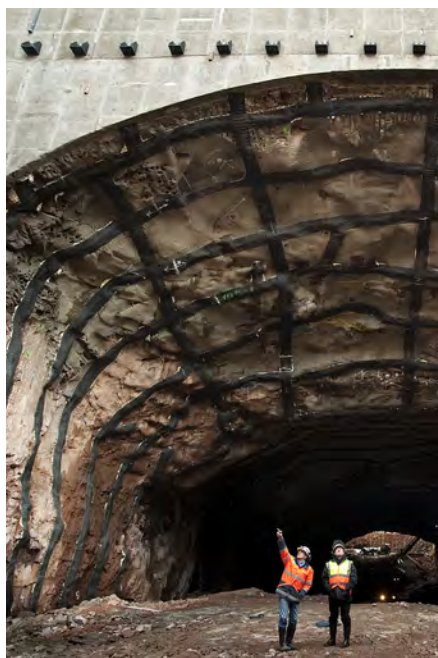




OSAVUOSIKATSAUS

1.1.–30.9.2014

Muutosohjelma etenee
suunnitelmien mukaan

Lemminkäinen



Lemminkäisen osavuositiedot 1.1.–30.9.2014: Muutosohjelma etenee suunnitelmien mukaan

Tammi–syyskuu 2014 (1–9/2013)

- Liikevaihto oli 1 436,2 milj. euroa (1 440,1). Vertailukelpoisin valuuttakurssein liikevaihto kasvoi 3 %.
- Tilauskanta katsauskauden lopussa oli 1 910,9 milj. euroa (1 880,1).
- Liikevoitto oli 36,2 milj. euroa (13,7), mikä oli 2,5 prosenttia (1,0) liikevaihdosta.
- Osakekohtainen tulos oli 0,81 euroa (-0,61).
- Liiketoiminnan rahavirta oli -46,9 milj. euroa (30,2).
- Korollinen nettovelka katsauskauden päättyessä oli 233,5 milj. euroa (304,4).
- Omavaraisuusaste oli 33,0 % (29,2) ja nettovelkaantumisaste 53,7 % (74,3).

Heinä–syyskuu 2014 (7–9/2013)

- Liikevaihto oli 646,4 milj. euroa (704,1). Vertailukelpoisin valuuttakurssein liikevaihto laski 6 %.
- Saadut tilaukset olivat 389,4 milj. euroa (538,3)
- Liikevoitto oli 38,7 milj. euroa (62,5), mikä oli 6,0 prosenttia (8,9) liikevaihdosta.
- Osakekohtainen tulos oli 0,62 euroa (2,02).
- Liiketoiminnan rahavirta oli 80,0 milj. euroa (108,5).

Avainluvut, IFRS		7-9/2014	7-9/2013	Muutos	1-9/2014	1-9/2013	Muutos	1-12/2013
Liikevaihto	M€	646,4	704,1	-57,7	1 436,2	1 440,1	-3,9	2 020,1
Liikevoitto ilman kertaeriä	M€	38,7	62,5	-23,8	36,2	13,7	22,5	-3,9
%:a liikevaihdosta	%	6,0	8,9		2,5	1,0		-0,2
Liikevoitto	M€	38,7	62,5	-23,8	36,2	13,7	22,5	-89,3 ¹⁾
Tulos ennen veroja	M€	23,2	54,7	-31,5	6,1	-5,8	11,9	-116,1 ¹⁾
Jatkuvien toimintojen tulos	M€	16,1	41,8	-25,7	1,2	-5,6	6,8	-96,2 ¹⁾
Lopetettujen toimintojen tulos	M€	0,1	-0,6	0,7	23,3	-2,1	25,4	2,7
Katsauskauden tulos	M€	16,2	41,2	-25,0	24,4	-7,7	32,1	-93,5 ¹⁾
Jatkuvien toimintojen tulos/osake	€	0,62	2,05	-1,43	-0,26	-0,50	0,24	-5,19
Lopetettujen toimintojen tulos/osake	€	0,00	-0,03	0,03	1,07	-0,11	1,18	0,14
Katsauskauden tulos/osake	€	0,62	2,02	-1,40	0,81	-0,61	1,42	-5,06 ²⁾
Liiketoiminnan rahavirta	M€	80,0	108,5		-46,9 ³⁾	30,2		8,3

1) Sisältää kertaeriä: Käräjäoikeuden päätös asfalttikartellin vahingonkorvauksista 65,6 milj. euroa sekä pääosin liikekiinteistöjen arvonalentumiskirjauksia 19,8 milj. euroa

2) Sisältää kertaeriä: Käräjäoikeuden päätös asfalttikartellin vahingonkorvauksista -3,35 euroa/osake sekä pääosin liikekiinteistöjen arvonalentumiskirjauksia -1,01 euroa/osake

3) Sisältää 60 milj. euroa tammikuussa 2014 maksettuja vahingonkorvauksia asfalttikartelliin liittyen.

Avainluvut, IFRS		30.9.2014	30.9.2013	Muutos	31.12.2013
Tilaukanta, jatkuvat toiminnot	M€	1 910,9	1 880,1	30,8	1 733,2
Taseen loppusumma	M€	1 543,7	1 632,0	-88,3	1 342,7
Korollinen nettovelka	M€	233,5	304,4	-70,9	326,5
Omavaraisuusaste	%	33,0	29,2		27,3
Nettovelkaantumisaste	%	53,7	74,3		100,8
Sijoitetun pääoman tuotto, liukuva 12 kk ¹⁾	%	-2,3	5,8		-9,4

1) Sisältää lopetettujen toimintojen vaikutuksen.

Ohjeistus vuodelle 2014

Lemminkäinen arvioi, että vuonna 2014 liikevaihto laskee hieman vuodesta 2013, mutta vuoden 2014 liikevoitto paranee selvästi vuoden 2013 liikevoitosta ilman kertaeriä. Vuonna 2013 liikevaihto oli 2 020,1 milj. euroa ja liikevoitto ilman kertaeriä oli -3,9 milj. euroa.

Toimitusjohtaja Casimir Lindholm:

”Lemminkäisen muutosohjelma etenee suunnitelmien mukaan. Taloudellinen asemamme on jo nyt alkuvuotta parempi, mikä luo hyvän pohjan jatkaa toimenpiteitä Lemminkäisen kehittämiseksi. Syyskuussa toteutimme 30 miljoonan euron osakeannin, jonka menestyksestä haluan kiittää kaikkia osakkeenomistajiamme. Korollinen nettovelkamme on selvästi viime vuotta matalampi, ja keväällä liikkeeseen laskettu joukkovelkakirjalaina pidenesi velkamaturiteettiamme. Taseen vahvistamiseksi jatkamme edelleen ei-strategisten omaisuuserien ja liiketoimintojen myyntiä. Toimintaa tehostamalla olemme kesän ja syksyn aikana vapauttaneet käyttöpääomaa noin 30 miljoonalla eurolla.” toteaa Lemminkäisen toimitusjohtaja Casimir Lindholm.

”Norjassa toimintamme on saatu käännettyä tulosuralle. Toimintamallia on muutettu ja esimerkiksi tarjouskäytäntöihin ja talvisuunnitteluun on kiinnitetty erityistä huomiota. Myös Venäjällä tehostamistoimenpiteet ovat pureet. Lisäksi asuntojemme kysyntä kahdessa Pietarin keskustan kohteessamme on jatkunut hyvänä, mikä ei välttämättä kuvaa Venäjän markkinatilannetta kokonaisuudessaan. Tehostamistoimien ansiosta konsernimme kustannusrakenne tämän vuoden lopussa on 10 miljoonaa euroa kevyempi kuin vuoden alussa. Arvioimme, että ensi vuonna kustannusrakenteemme on 30 miljoonaa euroa kevyempi, kuten Deliver 2014 –ohjelmassa suunnittelimme.”

”Suomessa markkina jatkuu edelleen heikkona erityisesti talonrakentamisessa. Asuntojen kysyntä on hidastunut, ja nykyisellä myyntivauhilla valmiiden asuntojen varasto kasvaa nopeasti. Haemme aktiivisesti vaihtoehtoja suoralle kuluttajamyynnille ja tehostamme valmiiden asuntojen myyntiä. Toisaalta meillä on tilaukannassa useita pitkäkestoisia projekteja, kuten infrarakentamisessa Tampereen rantaväylä ja Länsimetron asemat. Talonrakentamisessa vastaavia projekteja ovat Eduskuntatalon ja Sibelius-Akatemian peruskorjaus sekä elinkaarimallilla Pudasjärvelle rakennettava hirsikoulu.”

”Strategiamme mukaisesti olemme aloittaneet useita kehityshankkeita, joilla haluamme tehostaa toimintatapojamme ja projektihallintaa sekä vapauttaa pääomaa. Tuloksia pitäisi näkyä jo ensi vuoden alkupuoliskolla. Uskon, että ammattitaitoisen henkilöstömme kanssa uudistamme Lemminkäisen kilpailukykyisemmäksi ja kannattavammaksi.” Lindholm toteaa.

Markkinanäkymät

Suomessa uudisrakentamisen suhdannenäkymä on edelleen heikko. Korjausrakentamisessa kysyntä on jonkin verran parempi, joskin ala on hyvin fragmentoitunut ja hankkeiden koko vaihtelee. Julkisen sektorin ja etenkin kuntien heikko taloustilanne vähentää päälystyksen sekä teiden huollon ja ylläpidon kysyntää. Toisaalta infrarakentamisen markkinatilannetta tukevat nykyiset ja tulevat projektihaikkeet. Skandinaviassa infrarakentamisen kysyntää lisäävät valtioiden monivuotiset investointiohjelmat sekä energiatuotannon uudistamistarpeet. Venäjällä talouden kasvunäkymät

pysyvät epävarmoina, ja toimintaympäristön ennakointi on vaikeaa. Ruplan kurssilasku ja asuntolainakorkojen mahdollinen nousu saattavat vähentää asuntojen kysyntää lähitulevaisuudessa.

Tiedotustilaisuus

Suomenkielinen tiedotustilaisuus analyytikoille ja medialle järjestetään keskiviikkona 29. lokakuuta klo 10.00 Lemminkäisen pääkonttorilla, osoitteessa Salmisaarenaukio 2, Helsinki. Osavuosikatsauksen esittelee Lemminkäisen toimitusjohtaja Casimir Lindholm. Osavuosikatsausta koskeva esitysmateriaali suomeksi ja englanniksi on saatavissa yhtiön verkkosivuilla osoitteessa www.lemminkainen.fi.

Vuoden 2015 taloudelliset tiedotteet

5.2.2015	Tilinpäätöstiedote 2014
29.4.2015	Osavuosikatsaus 1.1.–31.3.2015
29.7.2015	Osavuosikatsaus 1.1.–30.6.2015
30.10.2015	Osavuosikatsaus 1.1.–30.9.2015

LEMMINKÄINEN OYJ

Konserniviestintä

Lisätietoja:

Casimir Lindholm, toimitusjohtaja, puh. 02071 53304
Ilkka Salonen, talous- ja rahoitusjohtaja, puh. 02071 53304
Kati Sundström, sijoittajasuhdejohtaja, puh. 02071 54813

Toimintaympäristö

Tammi-syyskuu 2014

Suomi

Rakentamisen suhdannenäkymät heikentyivät edelleen alkuvuodesta. Pankkien tiukentuneet lainanantoehdot ja talouden yleinen epävarmuus pidensivät asuntojen myyntiaikoja ja vähensivät uusien asuntojen kysyntää. Talonrakentamisen urakoinnissa katetaso etenkin pienemmissä urakoissa pysyi heikkona. Päälystystöiden kokonaisvolyyymi oli suunnilleen viime vuoden tasolla, ja leudon talven johdosta työt jakautuivat tasaisemmin kaudelle. Maanalainen infrarakentaminen jatkui vilkkaana etenkin kasvukeskuksissa.

Skandinavia

Infrarakentamisen markkinatilanne pysyi hyvänä Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa. Teiden rakentamis- ja perusparannusurakat ylläpitävät erityisesti päälystysten kysyntää. Lisäksi maiden hallitukset investoivat infraverkoston kehittämiseen ja teiden kunnossapitoon.

Venäjä ja Baltian maat

Pietarissa taloudellinen ja poliittinen epävarmuus ei toistaiseksi ole vaikuttanut kuluttajien asunnonostoaikeisiin ns. comfort-luokassa. Epävarmuus on kuitenkin lisännyt paineita nostaa asuntolainojen korkoja, ja pankit ovat tiukentaneet lainanantoehtojaan. Useita valtion rahoittamia teiden perusparannushankkeita käynnistettiin runsaasti etenkin Moskovasta lähtevillä tieosuuksilla. Baltian maissa infrarakentamisen markkinatilanne pysyi pääosin stabiilina.

Liiketoiminnan kehitys

Liikevaihto

Liikevaihto segmenteittäin		7-9/2014	7-9/2013	Muutos	1-9/2014	1-9/2013	Muutos	1-12/2013
Infrarakentaminen	M€	474,8	495,9	-21,1	969,0	938,9	30,1	1 279,2
Suomen talonrakentaminen	M€	121,9	149,2	-27,3	373,0	388,7	-15,7	592,9
Venäjän toiminnot	M€	64,0	64,3	-0,3	114,1	123,6	-9,5	164,5
Muut toiminnot ja konsernieliminoinnit	M€	-14,4	-5,2	-9,2	-19,9	-11,2	-8,7	-16,4
Konserni yhteensä, IFRS	M€	646,4	704,1	-57,7	1 436,2	1 440,1	-3,9	2 020,1

Heinä-syyskuussa liikevaihto oli 646,4 milj. euroa (704,1). Vertailukelpoisin valuuttakurssein liikevaihto laski 6 %. Suomen talonrakentamisessa omaperusteisia asuntoja valmistui vuoden kolmannella neljänneksellä vain vähän. Infrarakentamisessa vertailuvuoden heinä-syyskuun liikevaihtoa kasvatti päälystyskauden aloituksen viivästyminen. Kuluvana vuonna päälystystoiminta on jakautunut tasaisemmin vuoden toiselle ja kolmannelle neljännekselle.

Tammi-syyskuussa liikevaihto oli 1 436,2 milj. euroa (1 440,1). Vertailukelpoisin valuuttakurssein liikevaihto kasvoi 3 %. Liikevaihtoa kasvattivat suuret infraprojektit Suomessa, päälystystoiminta Norjassa ja omaperusteinen asuntotuotanto Venäjällä. Talonrakentamisessa kilpailu-urakoinnin vähentäminen Suomessa ja Venäjällä jatkui.

Tammi-syyskuussa konsernin liikevaihdosta 54 % tuli Suomesta, 32 % Skandinaviasta, 8 % Venäjältä ja 6 % Baltian maista. Liiketoiminnittain liikevaihdosta 50 % tuli päälystyksestä, 15 % infraprojekteista ja 35 % talonrakentamisesta.

Liikevoitto

Liikevoitto segmentteittäin		7-9/2014	7-9/2013	Muutos	1-9/2014	1-9/2013	Muutos	1-12/2013
Infrarakentaminen	M€	36,9	48,5	-11,6	33,5	12,9	20,6	-13,1 ¹⁾
Suomen talonrakentaminen	M€	0,3	7,5	-7,2	12,3	9,6	2,7	5,0 ²⁾
Venäjän toiminnot	M€	10,6	5,5	5,1	9,6	2,4	7,2	-0,3
Toimialat yhteensä	M€	47,7	61,5	-13,8	55,3	24,9	30,4	-8,4
Muut toiminnot	M€	-9,0	1,1	-10,1	-19,1	-11,1	-8,0	-80,8
Konserni yhteensä, IFRS	M€	38,7	62,5	-23,8	36,2	13,7	22,5	-89,3 ³⁾

1) Sisältää kertaerä: kiviainesalueiden arvonalentumiskirjauksia 3,0 milj. euroa ja pitkäaikaisten huolto- ja ylläpitosopimusten arvonalentumiskirjauksia 2,7 milj. euroa.

2) Sisältää kertaerä: liikekiinteistöjen arvonalentumiskirjauksia 14,1 milj. euroa

3) Sisältää kertaerä: Käräjäoikeuden päätös asfalttikartellin vahingonkorvauksista 65,6 milj. euroa sekä pääosin liikekiinteistöjen arvonalentumiskirjauksia 19,8 milj. euroa

Konsernin liikevoitto heinä-syyskuussa 2014 jäi selvästi vertailukautta pienemmäksi. Ero vertailukauteen johtuu pitkälti päällystyskauden aloituksen viivästyisestä vuonna 2013, minkä johdosta infrarakentamisen volyymi ja tulos painottuivat voimakkaasti vuoden kolmannelle neljännekselle. Suomen talonrakentamisen tulosta heikensi hidastunut asuntomyynti, vähäiset valmistumiset ja vanhan työyhteisöliittymän noin 3 milj. euron alaskirjaus. Venäjällä tilanne oli päinvastainen, ja tulosta paransi omaperusteinen asuntotuotanto.

Konsernin tammi-syyskuun liikevoitto parani ja oli 36,2 milj. euroa (13,7). Merkittävin tulosparannus tuli Norjan infraliiketoiminnasta, missä kustannusrakennetta on kevennetty mm. organisaatiomuutoksin sekä lakkauttamalla kannattamattomia toimipisteitä ja liiketoimintoja. Venäjällä valmistui 200 asunnon omaperusteinen kohde katsauskauden lopussa. Asuntomyynti kaikissa Lemminkäisen Pietarin kohteissa on sujunut odotusten mukaisesti, mutta ruplan kurssilasku on syönyt osan euromääräisestä tuloksesta. Suomessa tulosehitystä tukivat käynnissä olevat suuret infrahankkeet.

Tilaukanta

Tilaukanta segmentteittäin, jatkuvat toiminnot		30.9.2014	30.9.2013	Muutos	31.12.2013
Infrarakentaminen	M€	851,4	835,7	15,7	866,7
Suomen talonrakentaminen	M€	845,9	661,4	184,5	544,3
Venäjän toiminnot	M€	213,6	383,0	-169,4	322,2
Konserni yhteensä	M€	1 910,9	1 880,1	30,8	1 733,2
- josta myymätön osuus	M€	307,8	412,7	-104,9	346,5

Katsauskauden lopussa konsernin tilaukanta oli 1 910,9 milj. euroa (1 880,1). Tilaukannasta 28 % kohdistui vuodelle 2014. Tilaukannasta 64 % tuli talonrakentamisesta, 22 % päällystyksestä sekä 14 % infraprojekteista. Maittain tilaukannasta 66 % tuli Suomesta, 20 % Skandinavian maista, 11 % Venäjältä ja 3 % Baltian maista.

Infraprojekteissa kasvu painottui Suomeen. Lemminkäisellä oli katsauskauden lopussa käynnissä mm. kolmen Länsimetron aseman rakennustyöt, Tampereen rantatunneli, Oulun maanalainen pysäköintilaitos sekä Espoon Turvesolmun eritasoliittymä. Päällystyksen tilaukanta kasvoi Suomessa ja Norjassa. Talonrakentamisessa tilaukanta kasvattivat yksittäiset suuret urakointihankkeet, kuten Eduskuntatalon ja Sibelius-Akatemian peruskorjaus sekä elinkaarimallilla Pudasjärvelle rakennettava hirsikoulu

Venäjällä tilaukanta laski noin 200 asunnon omaperusteisen kohteen valmistuminen. Infrarakentamisen tilaukanta oli Ruotsissa, Tanskassa ja Baltian maissa edellisvuotta pienempi.

Tase ja rahoitus

Toimenpiteet taseen vahvistamiseksi

Lemminkäinen on sitoutunut vahvistamaan tasettaan syyskuun 2015 loppuun mennessä 100 milj. eurolla. Osana ohjelmaa yhtiö toteutti vuoden kolmannella neljänneksellä merkintäoikeusannin. Annilla kerättiin 29,3 milj. euron bruttovarat (27,4 milj. euron nettovarot), jotka kirjattiin sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Tämän lisäksi yhtiö myy ydinliiketoimintaan kuulumattomia omaisuusseriä ja toimintoja 70 milj. eurolla. Katsauskauden lopussa myyjäisiä oli toteutettu yhteensä noin 15 milj. eurolla.

Lemminkäinen ilmoitti 14.5.2014 talotekniikkaliiketoimintansa myynnistä. Velaton kauppahinta oli 60 milj. euroa. Yhtiö on kirjannut kaupasta 23,7 milj. euron myyntivoiton.

Lemminkäinen ei maksa osinkoa tilivuodelta 2014 ilman tiettyjen luotonantajapankkien suostumusta.

Katsauskauden tase, rahoitus ja rahavirta

Taseen loppusumma 30.9.2014 oli 1 543,7 milj. euroa (1 632,0), josta oman pääoman määrä oli 434,7 milj. euroa (409,8). Määrää kasvatti katsauskaudella toteutettu merkintäoikeusanti. Omaan pääomaan sisältyy 138,4 milj. euroa (69,1) hybridilainaa. Lemminkäisen nettokäyttöpääoma katsauskauden lopussa oli 374,5 milj. euroa (405,5). Laskutuksen tehostaminen vapautti yhtiön nettokäyttöpääomaa kolmannella neljänneksellä noin 30 milj. euroa.

Omavaraisuusaste oli 33,0 % (29,2) ja nettovelkaantumisaste oli 53,7 % (74,3). Tunnuslukuja paransivat pääomarakenteen vahvistamiseen liittyvät toimenpiteet ja liiketoiminnan vahva rahavirta vuoden kolmannella neljänneksellä. Tunnuslukujen laskennassa oma pääoma sisältää hybridilainat. Mikäli hybridilainat käsiteltäisiin vieraana pääomana, olisivat omavaraisuusaste 22,5 % ja nettovelkaantumisaste 125,5 %. Lemminkäisen sijoitetun pääoman liukuva 12 kk:n tuotto oli -2,3 % (5,8).

Korollisen velan määrä oli katsauskauden päättyessä 433,9 milj. euroa (483,0). Taseeseen kirjattua lyhytaikaista korollista velkaa oli 291,7 milj. euroa (346,0) ja pitkäaikaista korollista velkaa oli 142,2 milj. euroa (137,0). Lyhytaikaiset korolliset velat sisältävät 132,1 milj. euroa (76,3) projektilainoja eli rakenteilla olevien asunto- ja toimitilakohteiden yhtiölainoja, jotka pääosin siirtyvät asunto-osakkeiden ja kiinteistöyhtiöiden osakkeiden ostajien vastattavaksi tilojen luovutuksen yhteydessä. Projektilainojen määrän kasvu johtui selvästi hidastuneesta asuntomyyntistä. Lemminkäisen uudelleen rahoitettavat/erääntyvät lyhytaikaiset velat olivat 159,6 milj. euroa. Korollisista veloista 34 % (30) oli sidottu kiinteään korkoon. Konsernin likvidit varat katsauskauden lopussa olivat 200,4 milj. euroa (178,6) ja korollinen nettovelka oli 233,5 milj. euroa (304,4).

Yhtiön korollisesta velasta 2 % (12) oli lainoja rahoituslaitoksilta, 22 % (43) yritystodistuksia, 30 % (16) projektilainoja, 1 % (5) työeläkeyhtiölainoja, 12 % (12) rahoitusleasingvelkoja ja 33 % (12) joukkovelkakirjalainoja. Katsauskauden päättyessä yhtiöllä oli käyttämättä sitovia luottolimiittejä 185,0 milj. euroa (210,0) ja tililimiittisopimuksia 31,4 milj. euroa (48,6).

Nettorahoituskulut tammi-syyskuussa kasvoivat ja olivat 30,1 milj. euroa (19,6), eli 2,1 % (1,4) liikevaihdesta. Rahoituskulujen kasvu johtuu noin 7 milj. euron alaskirjatusta lainasaamisesta Lemcon Networksin Amerikan liiketoimintakauppaan liittyen, uudelleen neuvotteluista luottolimiiteistä, ruplan kasvaneista valuuttasuojauksenkustannuksista sekä korkojohdannaisien arvostuksesta. Hybridilainan korkokuluja ei kirjata tuloslaskelman rahoituskuluihin, vaan niiden vaikutus näkyy osakekohtaisessa tuloksessa sekä omassa pääomassa.

Liiketoiminnan rahavirta tammi-syyskuussa oli -46,9 milj. euroa (30,2). Katsauskauden rahavirtaan sisältyy 60 milj. euroa maksettua vahingonkorvauksia asfalttikartelliin liittyen. Heinä-syyskuussa liiketoiminnan rahavirta oli 80,0 milj. euroa (108,5).

Liiketoimintasegmentit

Lemminkäinen uudisti raportointirakennettaan 1.8.2014. Uudet raportoittavat liiketoimintasegmentit ovat: Infrarakentaminen, Suomen talonrakentaminen ja Venäjän toiminnot. Aiempi Skandinavian liiketoimintasegmentti integroitiin Infrarakentamisen-liiketoimintasegmenttiin. Ruotsin talonrakentamisen liiketoiminta raportoidaan osana infrarakentamista. Venäjän toiminnot sisältävät sekä talonrakentamisen että infrarakentamisen liiketoiminnot.

Infrarakentaminen

Avainluvut		7-9/2014	7-9/2013	Muutos	1-9/2014	1-9/2013	Muutos	1-12/2013
Liikevaihto	M€	474,8	495,9	-21,1	969,0	938,9	30,1	1 279,2
Liikevoitto	M€	36,9	48,5	-11,6	33,5	12,9	20,6	-13,1 ¹⁾
%:a liikevaihdosta	%	7,8	9,8		3,5	1,4		-1,0
Tilaukanta kauden lopussa	M€				851,4	835,7	15,7	866,7

1) sisältää alaskirjauksia 5,7 milj. euroa mm. Suomen kiviainesvarannoista sekä Norjan pitkäaikaisista huoltosopimuksista

Infrarakentamisessa heinä-syyskuun liikevaihto oli 474,8 milj. euroa (495,9) ja liikevoitto 36,9 milj. euroa (48,5). Vuonna 2013 segmentin tulos painottui voimakkaasti vuoden kolmannelle neljännekselle, kun päälystyskausi käynnistyi myöhässä. Kuluvana vuonna liiketoiminnan volyymi ja tulos jakautuivat tasaisemmin koko kaudelle.

Tammi-syyskuun liikevaihto oli 969,0 milj. euroa (938,9). Liikevaihtoa kasvattivat käynnissä olevat infraprojektit Suomessa sekä päälystystoiminta Norjassa. Valuuttakurssimuutosten vaikutus euromääräiseen liikevaihtoon tammi-syyskuussa oli -27 milj. euroa vertailukauteen nähden. Tammi-syyskuun liikevaihdosta 41 % tuli Suomesta, 49 % Skandinaviasta ja 10 % Baltian maista. Liiketoiminnoittain 70 % tuli päälystyksistä, 22 % projektiliiketoiminnasta ja 8 % Ruotsin talonrakentamisesta.

Tammi-syyskuun liikevoitto parani selvästi ja oli 33,5 milj. euroa (12,9). Merkittävin tulosparannus vertailukauteen nähden tuli Norjasta. Siellä kustannusrakennetta on kevennetty mm. organisaatiomuutoksien sekä lakkauttamalla kannattamattomia toimipisteitä ja liiketoimintoja. Suomessa tulosta paransivat suuret infraprojektit ja kiviainestoiminta. Ruotsissa ja Latviassa infrarakentamisen tulos kehittyi vertailukautta heikommin. Molemmissa maissa kannattavuutta parantavat toimenpiteet on käynnistetty.

Infrarakentamisen kokonaistilaukanta 30.9.2014 oli 851,4 milj. euroa (835,7), josta noin 29 % kohdistuu vuodelle 2014. Tilaukanta kasvoi Suomessa ja Norjassa. Ruotsissa, Tanskassa ja Baltian maissa tilaukanta oli viime vuotta pienempi. Uusien tilausten määrä vuoden kolmannelle neljänneksellä laski ja oli 162,2 milj. euroa (320,2).

Suomen talonrakentaminen

Avainluvut		7-9/2014	7-9/2013	Muutos	1-9/2014	1-9/2013	Muutos	1-12/2013
Liikevaihto	M€	121,9	149,2	-27,3	373,0	388,7	-15,7	592,9
Liikevoitto	M€	0,3	7,5	-7,2	12,3	9,6	2,7	5,0 ¹⁾
%:a liikevaihdosta	%	0,2	5,0		3,3	2,5		0,8
Tilaukanta kauden lopussa	M€				845,9	661,4	184,5	544,3

1) sisältää pääosin liikekiinteistöjen arvonalentumiskirjauksia 14,1 milj. euroa

Tammi-syyskuun liikevaihto laski 4 prosenttia ja oli 373,0 milj. euroa (388,7). Heinä-syyskuussa laskua vertailukauteen oli 18 %. Liikevaihtoa laski kilpailu-urakoinnin vähentäminen. Tammi-syyskuun liikevoitto parani vertailukaudesta ja oli 12,3 milj. euroa (9,6). Kolmannen neljänneksen tulosta rasittivat asuntomyyntien hidastuminen ja vähäiset valmistumiset

omaperusteisessa asuntotuotannossa. Vuoden kolmannen neljänneksen tulos sisältää myös noin 3 milj. euron alaskirjauksen vanhasta työyhteisöliittymästä.

Talonrakentamisessa vuoden 2014 tulos painottuu ensimmäiseen vuosipuoliskoon. Alkuvuonna valmistui ja tuloutui aiempaa enemmän omaperusteista asuntotuotantoa, ja tulosta paransivat myös pääkaupunkiseudun asunto- ja toimitilahankkeet. Kolmannella neljänneksellä omaperusteisia asuntoja valmistui vain 134 (231). Vuonna 2014 yhtiö arvioi valmistuvan yhteensä noin 1 000 asuntoa.

Kesän jälkeen asuntokauppa on selvästi hiljentynyt, ja viime vuoteen verrattuna asuntoja on myyty noin neljännes vähemmän. Myös asuntovaroja on peruttu aiempaa enemmän. Katsauskauden lopussa Lemminkäisen valmiiden myymättömien asuntojen määrä oli 180 (141). Mikäli myyntivauhti ei loppuvuotta kohti parane, määrän odotetaan edelleen kasvavan.

Lemminkäisen tonttivaranto katsauskauden lopussa oli 84,2 milj. euroa (99,1). Tonttivarannosta noin neljännes sijaitsee pääkaupunkiseudulla. Strategiansa mukaisesti Lemminkäinen keskittyy jatkossa vain kasvukeskuksissa rakentamiseen, ja uutta tonttivarantoa hankitaan lähitulevaisuudessa lähinnä pääkaupunkiseudulta. Katsauskaudella yhtiö myi yksittäisiä tontteja kasvukeskusten ulkopuolella.

Tilaukanta 30.9.2014 oli 845,9 milj. euroa (661,4), josta 23 % kohdistuu vuodelle 2014. Tilaukanta kasvattivat suuret urakkakohteet. Uusien tilausten määrä vuoden kolmannella neljänneksellä oli 221,4 milj. euroa (116,5), johon sisältyy suurimpana Eduskuntatalon peruskorjausurakka.

Omaperusteinen asuntotuotanto, Suomi		7-9/2014	7-9/2013	Muutos	1-9/2014	1-9/2013	Muutos	1-12/2013
Aloitukset	kpl	371	310	61	781	886	-105	1 058
Valmistuneet	kpl	134	231	-97	496	385	111	875
Myydyt	kpl	220	302	-82	622	842	-220	1 050
joista sijoittajamyynnin osuus	%	40	23		28	23		25
Rakenteilla ¹⁾	kpl				1 368	1 358	10	1 040
- joista myymättömiä ¹⁾	kpl				762	616	146	557
Valmiit myymättömät ¹⁾	kpl				180	141	39	164
Aloitukset, neuvottelu-urakoitu tuotanto	kpl	54	125	-71	417	278	139	292
Käyttämätön asuinrakennusoikeus ¹⁾	k-m ²				222 899	285 000	-62 101	288 434
Tonttien tasearvo ¹⁾	M€				84,2	99,1	-14,9	109,1

1) kauden lopussa

Venäjän toiminnot

Avainluvut		7-9/2014	7-9/2013	Muutos	1-9/2014	1-9/2013	Muutos	1-12/2013
Liikevaihto	M€	64,0	64,3	-0,3	114,1	123,6	-9,5	164,5
Liikevoitto	M€	10,6	5,5	5,1	9,6	2,4	7,2	-0,3
%:a liikevaihdosta	%	16,6	8,6		8,4	2,0		-0,2
Tilaukanta kauden lopussa	M€				213,6	383,0	-169,4	322,2

Venäjän toiminnoissa tammi-syyskuun liikevaihto oli 114,1 milj. euroa (123,6). Valuuttakurssimuutosten vaikutus euromääräiseen liikevaihtoon oli noin -9,0 milj. euroa vertailukauteen nähden. Tammi-syyskuun liikevoitto parani 9,6 milj. euroon (2,4). Liikevoittoa nostivat omaperusteinen asuntotuotanto vuoden kolmannella neljänneksellä, urakoinnin

kateparannukset sekä kannattavat teiden ja siltojen erikoispäälystehankkeet. Venäjälle sitoutuneen pääoman määrän katsauskauden lopussa oli 77 milj. euroa (92,5).

Katsauskauden lopussa Lemminkäisellä valmistui omaperusteinen Aino 2 -asuntokohde Pietarissa. Kohteessa on 206 asuntoa sekä yksittäisiä toimitiloja ja pysäköintipaikkoja. Valmistumishetkellä kohteesta oli myyty 89 asuntoa, jotka tuloutettiin vuoden kolmannelle neljännekselle. Lemminkäisellä on tällä hetkellä rakenteilla 757 asunnon omaperusteinen Tapiola-asuntokohde, josta yhtiö odottaa ensimmäisen vaiheen (339 asuntoa) valmistuvan vielä vuonna 2014. Katsauskauden lopussa tästä kohteesta oli myyty 265 asuntoa. Yhtiö arvioi Tapiola-kohteen toisen vaiheen valmistuvan vuoden 2015 toisella vuosipuoliskolla.

Venäjän tilauskanta 30.9.2014 oli 213,6 milj. euroa (383,0), josta 44 % kohdistuu vuodelle 2014. Uusien tilausten määrä vuoden kolmannelle neljänneksellä oli 5,9 milj. euroa (101,6).

Omaperusteinen asuntotuotanto, Venäjä		7-9/2014	7-9/2013	Muutos	1-9/2014	1-9/2013	Muutos	1-12/2013
Aloitukset	kpl	0	0	0	0	757	-757	757
Valmistuneet	kpl	206	0	206	206	0	206	222
Myydyt	kpl	101	91	10	292	91	201	165
Rakenteilla ¹⁾	kpl	757	1 182	-425	757	1 182	-425	963
- joista myymättömiä	kpl	477	1 106	-629	477	1 106	-629	808
Valmiit myynissä ¹⁾	kpl	173	16	157	173	16	157	134

1) kauden lopussa

Investoinnit

Katsauskauden bruttoinvestoinnit olivat 30,1 milj. euroa (56,6), mikä oli 2,1 % (3,9) yhtiön liikevaihdosta. Investoinnit olivat pääosin infrarakentamisen korvausinvestointeja. Vertailukauden investointeja kasvattivat yritysostot. Osana jatkuvan kehittämisen ohjelmaa yhtiön investointeihin liittyvän päätöksenteon kriteerejä on tiukennettu ja seurantaprosesseja on tehostettu.

Henkilöstö

Lemminkäisen palveluksessa oli katsauskauden lopussa 6 007 henkilöä (6 632) eli 625 henkilöä (9,4 %) vähemmän kuin edellisvuoden vastaavana ajankohtana. Henkilöstöstä 2 191 (2 514) oli toimihenkilöitä ja 3 816 (4 118) oli työntekijöitä. Toimihenkilöiden määrä väheni 13 % ja työntekijöiden vastaavasti 7 %.

Konserniyhtiöissä eri maissa on kannattavuuden parantamiseksi käyty vuoden sisällä kahdet henkilöstön vähentämiseen johtaneet neuvottelut, joista vuoden 2013 loppupuolella aloitetut toimenpiteet näkyvät jo pääosin täysimääräisinä henkilöstömäärässä. Vuoden 2014 toisella neljänneksellä aloitettujen yt-neuvottelujen tuloksena Suomessa vähenee enintään 265 henkilötyövuotta ja nämä vaikutukset näkyvät jo osittain Suomen liiketoimintojen henkilöstömäärässä. Henkilöstövähennykset Suomessa ovat kohdistuneet erityisesti toimihenkilöihin. Suomen ulkopuolella vastaavat neuvottelut ovat vielä osittain kesken ja näin ollen osa henkilöstövaikutuksista näkyy myöhemmin. Televerkkoliiketoiminnasta luopuminen on vähentänyt henkilöstöä muissa maissa.

Henkilöstö liiketoimintasegmenteittäin		30.9.2014	30.9.2013	Muutos	31.12.2013
Infrarakentaminen	hlöä	3 990	4 217	-227	3 266
Suomen talonrakentaminen	hlöä	1 105	1 344	-239	1 224
Venäjän toiminnot	hlöä	723	767	-44	755
Emoyhtiö	hlöä	189	304	-115	281

Konserni yhteensä	hlöä	6 007	6 632	-625	5 526
-------------------	------	-------	-------	------	-------

Henkilöstö maittain		30.9.2014	30.9.2013	Muutos	31.12.2013
Suomi	hlöä	3 110	3 530	-420	2 726
Ruotsi, Norja, Tanska	hlöä	1 341	1 377	-36	1 256
Baltian maat	hlöä	829	908	-79	738
Venäjä	hlöä	723	767	-44	755
Muut maat	hlöä	4	50	-46	51
Konserni yhteensä	hlöä	6 007	6 632	-625	5 526

Muutokset johtoryhmässä

Lemminkäisen johtoryhmän kokoonpano muuttui 1.8.2014 alkaen vastaamaan 30.7.2014 julkistettua muuttunutta raportointirakennetta. Timo Vikström, joka aiemmin oli Skandinavian liiketoimintasegmentin johtaja ja johtoryhmän jäsen, jätti paikkansa johtoryhmässä.

Lemminkäinen-konsernin henkilöstöjohtajaksi ja johtoryhmän jäseneksi nimitettiin 30.9.2014 filosofian maisteri Tania Jarrett. Jarrett raportoi toimitusjohtaja Casimir Lindholmille, ja aloittaa tehtävässään 1.11.2014.

Katsauskauden päättyessä Lemminkäisen johtoryhmän kokoonpano oli: Konsernin toimitusjohtaja Casimir Lindholm, talous- ja rahoitusjohtaja Ilkka Salonen, liiketoimintasegmenttien johtajat Harri Kailasalo (Infrarakentaminen) ja Maaret Heiskari (Venäjän toiminnot) sekä strategiajohtaja Tiina Mikander. Suomalaisen talonrakentamisen –liiketoimintasegmentin vetäjän hakuprosessi on käynnissä. Segmentin väliaikaisena johtajana toimii Casimir Lindholm.

Osakkeet

Yhtiöllä on yksi osakesarja. Kukin osake oikeuttaa yhteen ääneen yhtiökokouksessa ja samansuuruiseen osinkoon. Lemminkäisen osakepääoma on 34 042 500 euroa, ja osakkeiden lukumäärä katsauskauden lopussa oli 23 219 900 kappaletta. Lemminkäinen toteutti katsauskaudella merkintäoikeusannin, joka kasvatti osakkeiden lukumäärää 3 569 724 osakkeella. Tarjottavien osakkeiden merkintähinta oli 8,20 euroa osakkeelta, ja annilla yhtiö keräsi noin 29,3 milj. euron bruttovarat (27,4 milj. euron nettovarot).

Kaupankäynti osakkeella

Lemminkäisen kaikkien osakkeiden markkina-arvo katsauskauden lopussa oli 276,1 milj. euroa (295,8). Lemminkäinen Oyj:n osakkeen kurssi katsauskauden alussa NASDAQ OMX Helsinki Oy:ssä oli 15,20 euroa (14,28) ja lopussa 11,90 euroa (15,08). NASDAQ OMX Helsinki Oy:n lisäksi Lemminkäisen osakkeella käydään kauppaa myös vaihtoehtoisilla markkinapaikoilla. Osakkeiden kokonaisvaihto katsauskauden aikana oli yhteensä 863 802 kappaletta (1 600 779), josta 13 % (13) tuli vaihtoehtoisilta markkinapaikoilta. (lähde: Fidessa Fragmentation Index, <http://fragmentation.fidessa.com>).

Omat osakkeet

Lemminkäisellä oli katsauskauden päättyessä hallussaan 16 687 omaa osaketta.

Osakkeenomistajat

Yhtiöllä oli katsauskauden päättyessä 4 669 osakkeenomistajaa (4 886). Hallintarekisteröityjen ja ulkomaalaisten omistajien osuus Lemminkäinen Oyj:n kaikista osakkeista ja äänimäärästä oli 13 prosenttia (13). Yhtiön

omistusosuuksien jakautuminen sektori- ja suuruusluokittain, suurimmat osakkeenomistajat sekä johtoryhmän ja hallituksen osakeomistukset löytyvät yhtiön verkkosivuilta osoitteesta www.lemminkainen.fi/Sijoittajat/Omistajat.

Osakassopimukset

Yhtiön tiedossa ei ole sellaisia osakkaiden välisiä sopimuksia, joilla olisi merkitystä omistuksen tai äänivallan käyttämiselle yhtiökokouksissa.

Liputusilmoitukset

Katsauskaudella (22.8.2014) yhtiö otti vastaan yhden liputusilmoituksen. Noora Forsténin omistus Lemminkäinen Oyj:n osakkeista ja äänimäärästä väheni 1 966 073 osakkeesta eli 10,0 prosentista yhtiön osakkeista 1 866 073 osakkeeseen eli 9,5 prosenttiin yhtiön osakkeista ja alitti 10 prosenttia Lemminkäinen Oyj:n osakkeista ja äänimäärästä

Oikeudenkäynnit

Asfalttikartelliin liittyvät vahingonkorvaukset

Helsingin kärjäoikeus antoi 28.11.2013 päätöksensä asfalttikartelliin liittyvistä vahingonkorvauksista. Päätöksen mukaisesti Lemminkäinen kirjasi kuluksi noin 66 milj. euroa vuoden 2013 tulokseen. Tästä noin 60 milj. euroa koostui Lemminkäiselle yksin määrättyistä vahingonkorvauksista, Lemminkäisen osuudesta sille ja muille asfalttialan yrityksille yhteisvastuullisesti määrättyistä korvauksista sekä korvauksiin liittyvistä koroista ja oikeudenkäyntikuluista. Tämän summan yhtiö maksoi tammikuussa 2014.

Lemminkäinen on valittanut Helsingin hovioikeuteen kaikista niistä 35 kärjäoikeuden päätöksestä, joissa kantajien vaatimukset osittain hyväksyttiin. Yhtiön näkemyksen mukaan päätöksiin liittyy muun muassa oikeuskysymyksiä, jotka kärjäoikeus on ratkaissut aiemmasta oikeuskäytännöstä poikkeavalla tavalla. Näitä ovat esimerkiksi vanhentumiseen ja arvonlisäveroon liittyvät kysymykset. Suullinen pääkäsitely arvioidaan järjestettävän vuoden 2015 aikana. Myös Suomen valtio ja 22 kuntaa ovat jättäneet valituksensa Helsingin hovioikeuteen.

Kärjäoikeuden nyt ratkaisemien kanteiden lisäksi käsittelyn alkamista odottaa 18 vahingonkorvauskannetta Lemminkäistä ja muita asfalttialan yrityksiä vastaan. Näiden kanteiden pääomamäärä on yhteensä noin 18 miljoonaa euroa, joista Lemminkäinen on tehnyt 7,4 miljoonan euron kuluvarauksen.

Lisätietoa asfalttikartellista ja siihen liittyvistä vahingonkorvauksista sekä aiheeseen liittyvästä tiedottamisesta löytyy yhtiön verkkosivuilta osoitteesta <http://www.lemminkainen.fi/Lemminkainen/Sijoittajat/Lemminkainen-sijoituskohteena/Asfalttikartelliasia/>.

Riskit ja epävarmuustekijät

Lemminkäiselle riskienhallinta on olennainen osa liiketoiminnan johtamista. Riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa strategisten ja operatiivisten tavoitteiden saavuttaminen parhaalla mahdollisella tuloksella, sekä turvata toiminta myös muuttuvissa olosuhteissa. Lemminkäisen riskienhallinta perustuu hallituksen hyväksymään riskienhallintapolitiikkaan.

Globaalin talouden ja rahoitusmarkkinoiden epävarmuus saattaa vaikuttaa haitallisesti Lemminkäisen toimintaan, tulokseen, taloudelliseen asemaan ja pääoman lähteisiin. Etenkin Suomessa Lemminkäisen liiketoiminta on riippuvainen uudisrakentamisen syklisyydestä. Yhtiö hallinnoi riskiä rakenteellisesti hajauttamalla liiketoimintaansa Skandinaviaan, Baltian maihin ja Venäjälle. Käynnissä olevat muutokset organisaatiossa ja johdossa saattavat kuitenkin vaikuttaa yhtiön kykyyn toteuttaa strategiaansa muuttuvassa toimintaympäristössä.

Venäjällä poliittinen kulttuuri, maan lainsäädäntö, sen tulkinta ja viranomaiskäytännöt verrattuna Suomeen sekä oikeusjärjestelmän, hallintomenettelyjen ja lainvalvonnan mekanismien tulkinnan epävarmuus ja muutokset voivat aiheuttaa Lemminkäiselle merkittäviä riskejä. Poliittisen ja taloudellisen epävarmuuden pitkittyminen voi pahimmillaan

kärjistyä EU:n ja Venäjän välisten sanktioiden kärjistymiseen ja/tai asuntomyyntin seisahtumiseen. Riskiä hallitakseen Lemminkäinen on tehostanut asuntomyyntiään ja hakenut aktiivisesti vaihtoehtoja suoralle kuluttajamyyntille huomioiden kuitenkin sanktioiden asettamat vaatimukset.

Lemminkäisen liiketoiminnan tulos riippuu pitkälti onnistuneesta sopimus- ja projektinhallinnasta, johon sisältyy esimerkiksi projektin oikea hinnoittelu, resurssien järkevä käyttö, huolellinen suunnittelu ja aikataulut, kyky hankkia raaka-aineet kilpailukykyiseen hintaan, kustannusseuranta, asianmukaiset muutospyyntö sekä tehokas ja oikea-aikainen korvausvaateiden käsittely. Yhtiö kehittää jatkuvasti sopimusosaamistaan sekä projektinhallintakäytäntöjään tarjous- ja toteutusvaiheessa. Projektiseurannan järjestelmiä ja ohjausmalleja uusitaan, ja työntekijöiden osaamisen kehittämiseen on kiinnitetty aiempaa enemmän huomiota.

Omaperusteisiin asunto- ja toimitilarakennusprojekteihin liittyy myynti- ja hintariskejä, sillä Lemminkäinen vastaa silloin hankkeiden koko toteutuksesta tonttien hankinnasta alkaen. Myymättömät kohteet sitovat pääomaa, minkä vuoksi uusia asuntokohteita aloitetaan vain, jos kohteilla on riittävän korkea varausaste. Valmiiden myymättömien asuntojen määrä pyritään pitämään mahdollisimman pienenä. Omaperusteiset liikekohteet myydään tavallisesti kiinteistösijoittajille viimeistään rakennusprojektin alkuvaiheessa, mikä pienentää niihin liittyvää myyntiriskiä.

Rakennuslalla raaka-aineiden hinnanvaihtelulla voi olla tulosvaikutus. Lemminkäisen suurin yksittäinen hankittava raaka-aine on bitumi, jonka hinta riippuu öljyn maailmanmarkkinahinnasta. Lemminkäinen hallinnoi bitumin hintariskiä sopimusehdoilla ja öljyjohdannaisilla.

Lemminkäinen altistuu toiminnassaan rahoitusriskeille, joista merkittävimpiä ovat likviditeetti-, korko-, valuuttakurssi- ja luottoriski sekä rahoituksen saamiseen liittyvät riskit. Rahoitusriskien hallinta perustuu yhtiön rahoituspolitiikkaan, joka määrittää rahoitusriskien hallinnan ja rahoitustoimien toimintaperiaatteet ja vastuunjaot. Liiketoiminnan valuuttakurssiriskejä pyritään suojaamaan ensisijaisesti operatiivisin keinoin. Tarvittaessa transaktioriskejä suojataan valuuttalainojen ja -johdannaisien avulla. Yhtiö ei suojaakaan translaatoriskiä. Vuonna 2013 Lemminkäisen liikevaihdosta noin 63 % muodostuu muissa toiminnallisissa valuutoissa kuin euroissa, joista keskeisimmät ovat Ruotsin, Norjan ja Tanskan kruunut sekä Venäjän rupla.

Lisätietoa Lemminkäisen riskeistä ja tarkempi kuvaus riskienhallinnasta löytyy yhtiön verkkosivuilta. Taloudellisista riskeistä on lisäksi annettu tarkempi selvitys vuosittain päätöksen liitetiedoissa.

Näkymät

Suomessa kokonaisrakentamisen määrän ei arvioida juurikaan kasvavan kuluvana vuonna tai ensi vuonna. Asuntokauppaa hidastaa talouden yleinen epävarmuus, lainansaannin vaikeutuminen sekä vanhojen asuntojen myyntiaikojen pitkittyminen. Kysynnän painopiste on pienissä keskusta-asunnoissa kasvukeskuksissa. Myös vähäiset toimitilahankkeet keskittyvät kasvukeskuksiin ja etenkin pääkaupunkiseudulle.

Infrarakentamisen näkymät saivat hieman nostetta kesäkuussa käytyjen minihallitusneuvotteluiden jälkeen. Neuvottelujen tuloksena hallitus sitoutui edistämään merkittäviä liikennehankkeita, kuten Länsimetroa, Pisara-rataa sekä Tampereen kaupunkiraitiotietä. Tienpidon ja päällysteiden kysyntää heikentää julkisen sektorin ja etenkin kuntien heikko taloustilanne.

Norjassa, Ruotsissa ja Tanskassa ovat käynnissä valtion monivuotiset liikenneinfran kehityssuunnitelmat. Maat panostavat myös energiantuotannon uudistamiseen. Kasvukeskusten ympärille on tulevana vuosina suunnitteilla mittavia tie- ja raidehankkeita. Lisäksi yksityinen sektori jatkane investointeja infrarakentamiseen.

Venäjällä näkymät ovat edelleen epävarmat. Talouskasvun hidastuminen heikentää rakentamisen yleistä markkinatilannetta. Asuntojen kysyntää voivat vähentää ruplan heikentyminen ja asuntolainakorkojen nousu. Venäjällä kuitenkin aiotaan vauhdittaa infrastruktuurin kehittämistä, ja useita kuntien ja valtion rahoittamia tieverkoston laajennus- ja korjaustöitä on käynnissä eripuolella maata.

Baltian maissa infrarakentamisen kysyntää ylläpitävät käynnissä olevat teiden rakennus- ja perusparannushankkeet. Myös Rail Baltica -rautatiehankkeen käynnistyminen piristää infrarakentamisen markkinatilannetta kaikissa Baltian maissa.

Ohjeistus vuodelle 2014

Lemminkäinen arvioi, että vuonna 2014 liikevaihto laskee hieman vuodesta 2013, mutta vuoden 2014 liikevoitto paranee selvästi vuoden 2013 liikevoitosta ilman kertaeriä. Vuonna 2013 liikevaihto oli 2 020,1 milj. euroa ja liikevoitto ilman kertaeriä oli -3,9 milj. euroa.

Helsingissä, 29. päivänä lokakuuta 2014

LEMMINKÄINEN OYJ

Hallitus

OSAVUOSIKATSAUKSEN TAULUKKO-OSA

LAATIMISPERUSTA

Tämän osavuosikatsauksen taulukko-osa esitetään suppeana, joten katsauksen laadinnassa ei ole sovellettu kaikkia IAS 34 Osavuosikatsaukset –standardin vaatimuksia. Tiivistettyä osavuosikatsausta tulee lukea yhdessä vuoden 2013 tilinpäätöksen kanssa, joka on laadittu IFRS-standardien mukaisesti. Osavuosikatsauksen tiedot ovat tilintarkastamattomia.

Toiminnan jatkuvuus

Yhtiö on toteuttanut 1.1.–30.6.2014 osavuosikatsauksen yhteydessä julkaistuja toimenpiteitä kannattavuutensa ja taloudellisen asemansa vahvistamiseksi. Yhtiö sopi elokuussa 2014 aikataulumuutoksesta 100 miljoonan euron taseenvahvistamistoimenpiteisiin. Aikataulua muutettiin vuoden 2014 lopusta vuoden 2015 kolmannen kvartaalin loppuun. Lisäksi yhtiö toteutti syyskuussa 2014 osakeannin, jolla kerättiin noin 29,3 miljoonan euron bruttovarat. Tehtyjen toimenpiteiden seurauksena yhtiö katsoo, että sen toiminnan jatkuvuuteen ja käyttöpääoman riittävyyteen liittyneet kesäkuun osavuosikatsauksessa julkaistut epävarmuustekijät ovat poistuneet.

Laskennalliset verosaamiset

Yhtiö arvioi säännöllisesti laskennallisten verosaamistensa realisoitavuutta ja on edellisen kauden lopun mukaisesti kirjannut laskennalliset verosaamiset verotuksellisista tappioista määrään, jonka se arvioi tulosennusteidensa perusteella olevan hyödynnettävissä tulevaisuudessa. Yhtiöllä oli 30.9.2014 laskennallista verosaamista yhteensä 46,8 miljoonaa euroa, joka muodostui pääasiassa verotuksellisista tappioista Suomessa ja Norjassa. Yhtiö katsoo, että tappiot johtuvat tunnistetuista syistä, joiden uusiutuminen on epätodennäköistä. Suuri osa Suomen verotuksellisista tappioista johtuu käräjäoikeuden määräämistä vahingonkorvauksista asfalttikartelliin liittyen. Suomen verotappiot vanhenevat vuonna 2023. Norjan verotappioilla ei ole vanhenemisaikaa. Lisäksi yhtiö on ryhtynyt toimenpiteisiin parantaakseen taloudellista suoriutumistaan Norjassa.

Arvioiden käyttö

Tätä välitilinpäätöstä laadittaessa johto on joutunut tekemään arvioita ja oletuksia sekä tekemään harkintaan perustuvia päätöksiä, jotka vaikuttava tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamiseen sekä raportoitujen varojen, velkojen, tuottojen ja kulujen määrään. Toteutuvat tulokset voivat poiketa näistä arvioista.

Tämän supistetun välitilinpäätöksen laadinnassa käytetyt merkittävät yhtiön laadintaperiaatteisiin liittyvät johdon arviot sekä arvioiden epävarmuutta aiheuttavat tekijät olivat samat kuin vuoden 2013 tilinpäätöstä laadittaessa.

LAADINTAPERIAATTEET

Tämän osavuosikatsauksen laadinnassa on sovellettu samoja IFRS-standardien kirjaamis- ja arvostusperiaatteita kuin vuoden 2013 tilinpäätöksessä, huomioiden alempana esitetyt muutokset.

Toimintasegmentit

Lemminkäisen liiketoiminta on organisoitu 1.8.2014 alkaen kolmeen toimintasegmenttiin:

- Infrarakentaminen
- Suomen talonrakentaminen
- Venäjän toiminnot

Vuonna 2014 voimaan tulleet uudet standardit ja tulkinnat

Seuraavat standardit on otettu yhtiössä käyttöön 1.1.2014 alkaneella tilikaudella, ja ne vaikuttavat yhtiön konsernitilinpäätökseen:

IFRS 10 konsernitilinpäätös -standardi muutti kriteereitä, joiden mukaan sijoituskohte luokitellaan tytäryhtiöksi. Sijoituskohteen katsotaan olevan tytäryhtiö, kun emoyhtiöllä on siihen määräysvalta. Määräysvallan kriteerit täyttyvät, kun emoyhtiöllä on sijoituskohteesta koskeva valta; se altistuu sijoituskohteen muuttuvalle tuotolle tai on oikeutettu sen muuttuvaan tuottoon; sekä se pystyy käyttämään sijoituskohteesta koskevaa valtaansa ja näin vaikuttamaan saamansa tuoton määrään. Standardin käyttöönotolla ei ollut vaikutusta konsernitilinpäätöksen lukuihin, mutta se muutti konsernin laadintaperiaatteita yllä kuvatulla tavalla.

IFRS 11 yhteisjärjestelyt -standardi määrittelee kahden tai useamman osapuolen yhteisessä määräysvallassa olevien järjestelyiden käsittelytapaa. Yhteisjärjestely on standardin mukaan joko yhteinen toiminto tai yhteisyritys. Yhteisen toiminnon osapuolilla on järjestelyyn liittyviä varoja koskevia oikeuksia ja velkoja koskevia velvoitteita. Tällöin tilinpäätökseen yhdistellään yhtiölle kuuluvat osuudet yhteisen toiminnon varoista, veloista, tuotoista ja kuluista. Yhteisyrityksen osapuolilla on oikeus järjestelyn nettovarallisuuteen. Yhteisyritykset yhdistellään tilinpäätökseen käyttäen pääomaosuusmenetelmää. Standardin käyttöönotolla ei ollut vaikutusta konsernitilinpäätöksen lukuihin, mutta se muutti konsernin laadintaperiaatteita yllä kuvatulla tavalla.

Millään muulla 1.1.2014 alkaneella tilikaudella yhtiön käyttöönottamalla IFRS-standardilla tai IFRIC-tulkinnalla ei ole olennaista vaikutusta yhtiön konsernitilinpäätökseen.

Myöhemmin voimaan tulevat yhtiön soveltamat uudet standardit ja tulkinnat

Useat uudet standardit, standardien muutokset ja tulkinnat tulevat voimaan vasta 1.1.2014 alkaneen tilikauden jälkeen, eikä niitä ole sovellettu tätä konsernitilinpäätöstä laadittaessa. Niistä vain seuraavalla saattaa olla olennainen vaikutus konsernitilinpäätökseen:

IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista -standardi julkaistiin vuoden 2014 toukokuussa ja se tulee voimaan 1.1.2017 tai sen jälkeen alkavalla tilikaudella. Standardin voimaantulo EU-alueella vaatii EU:n hyväksynnän. Standardi määrittää miten ja milloin tuotot sopimuksista asiakkaiden kanssa tulee kirjata. Yhtiö selvittää standardin vaikutuksia yhtiön konsernitilinpäätökseen.

IFRS 9 Rahoitusinstrumentit -standardi julkaistiin vuoden 2014 heinäkuussa ja se tulee voimaan 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavalla tilikaudella. Standardin voimaantulo EU-alueella vaatii EU:n hyväksynnän. Standardi vaikuttaa muun muassa rahoitusinstrumenttien luottotappioiden kirjaamiseen. Luottotappiot kirjataan standardin mukaan odotettuihin tappioihin perustuen, mikä aikaistaa luottotappiokirjauksia. Lisäksi standardi vaikuttaa rahoitusvarojen ja -velkojen luokitteluun ja arvostamiseen, mutta tällä ei ole olennaista vaikutusta yhtiön konsernitilinpäätökseen.

Millään muulla julkaistulla, muttei vielä voimassa olevalla IFRS-standardilla tai IFRIC-tulkinnalla ei odoteta olevan olennaista vaikutusta konsernitilinpäätökseen.

TILINPÄÄTÖS JA LIITETIEDOT

- 1) Konsernin tuloslaskelma
- 2) Konsernin laaja tuloslaskelma
- 3) Konsernitase
- 4) Konsernin rahavirtalaskelma
- 5) Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista
- 6) Toiminnan kausiluonteisuus
- 7) Tilikauden poikkeukselliset tapahtumat
- 8) Konsernin tuloslaskelma vuosineljänneksittäin
- 9) Segmentti-informaatio
- 10) Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut
- 11) Osakekohtaiset tunnusluvut
- 12) Lopetetut toiminnot
- 13) Rahoitusinstrumenttien käyvät arvot
- 14) Vakuudet ja vastuusitoumukset
- 15) Ehdolliset varat ja velat

1) KONSERNIN TULOSLASKELMA

	7-9/	7-9/	1-9/	1-9/	1-12/
Milj. euroa	2014	2013	2014	2013	2013
Liikevaihto	646,4	704,1	1 436,2	1 440,1	2 020,1
Liiketoiminnan muut tuotot	3,4	2,7	10,4	10,3	16,2
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varaston muutos	6,1	7,1	103,5	82,7	50,1
Valmistus omaan käyttöön	0,1	0,0	1,2	0,9	1,5
Aineiden ja palveluiden käyttö	466,4	511,7	1 124,2	1 111,3	1 545,8
Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut	94,4	95,2	248,3	264,8	361,7
Poistot ja arvonalentumiset	16,0	15,5	33,3	33,8	44,6
Liiketoiminnan muut kulut	40,8	30,3	109,3	110,6	225,7
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista	0,2	1,2	0,1	0,2	0,6
Liikevoitto	38,7	62,5	36,2	13,7	-89,3
Rahoituskulut	20,4	11,7	46,4	32,0	44,9
Rahoitustuotot	4,9	3,9	16,2	12,4	18,2
Tulos ennen veroja	23,2	54,7	6,1	-5,8	-116,1
Tuloverot	-7,1	-12,9	-4,9	0,2	19,9
Jatkuvien toimintojen tulos	16,1	41,8	1,2	-5,6	-96,2
Tulos lopetetuista toiminnoista	0,1	-0,6	23,3	-2,1	2,7
Tilikauden tulos	16,2	41,2	24,4	-7,7	-93,5

Tilikauden tuloksen jakautuminen					
Emoyhtiön omistajille	16,1	40,9	24,4	-7,9	-93,7
Määräysvallattomille omistajille	0,1	0,3	0,0	0,2	0,2
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta tuloksesta laskettu laimentamaton osakekohtainen tulos					
Jatkuvista toiminnoista	0,62	2,05	-0,26	-0,50	-5,19
Lopetetuista toiminnoista	0,00	-0,03	1,07	-0,11	0,14
Tilikauden tuloksesta	0,62	2,02	0,81	-0,61	-5,06
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta tuloksesta laskettu laimennettu osakekohtainen tulos					
Jatkuvista toiminnoista	0,61	2,05	-0,26	-0,50	-5,19
Lopetetuista toiminnoista	0,00	-0,03	1,07	-0,11	0,14
Tilikauden tuloksesta	0,62	2,02	0,81	-0,61	-5,06

2) KONSERNIN LAAJA TULOSLASKELMA

	1-9/ 2014	1-9/ 2013	1-12/ 2013
Milj. euroa			
Tilikauden tulos	24,4	-7,7	-93,5
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi			
Eläkevelvoitteet	-0,1	0,9	2,4
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi			
Muuntoerot	-2,8	-6,1	-7,7
Rahavirran suojaus	0,1	0,3	0,4
Myytävässä olevien rahoitusvarojen käyvän arvon muutos	0,0	0,0	0,0
Muut laajan tuloksen erät yhteensä	-2,8	-4,9	-4,9
Tilikauden laaja tulos	21,6	-12,6	-98,4
Tilikauden laajan tuloksen jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille	21,6	-12,8	-98,6
Määräysvallattomille omistajille	0,0	0,2	0,2
Emoyhtiön omistajille kuuluvan laajan tuloksen jakautuminen			
Jatkuvat toiminnot	-1,6	-10,7	-101,3
Lopetetut toiminnot	23,3	-2,1	2,7

3) KONSERNITASE

Milj. euroa	9/2014	9/2013	12/2013
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Aineelliset hyödykkeet	193,0	200,9	201,1
Liikearvot	55,3	80,5	80,1
Muut aineettomat hyödykkeet	25,5	28,9	29,2
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	8,6	8,8	8,8
Myytavissä olevat rahoitusvarat	3,5	4,0	3,8
Laskennallinen verosaaminen	46,8	28,0	38,5
Muut pitkäaikaiset saamiset	1,6	1,1	0,9
Yhteensä	334,4	352,2	362,5
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	586,2	545,6	504,4
Myyntisaamiset ja muut saamiset	420,1	548,4	391,2
Tuloverosaamiset	2,7	7,1	3,5
Myytavissä olevat rahoitusvarat	93,9	36,0	30,0
Rahavarat	106,5	142,6	51,1
Yhteensä	1 209,4	1 279,7	980,2
Varat yhteensä	1 543,7	1 632,0	1 342,7
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
Osakepääoma	34,0	34,0	34,0
Ylikurssirahasto	5,7	5,7	5,7
Suojausrahasto		-0,1	-0,1
Arvonmuutosrahasto	0,0	0,0	
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	91,5	63,8	63,8
Oman pääoman ehtoiset lainat	138,4	69,1	69,1
Muuntoerot	-6,0	-1,5	-3,1
Edellisten tilikausien voitto	146,5	246,2	247,8
Tilikauden tulos	24,4	-7,9	-93,7
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma	434,5	409,3	323,5
Määräysvallattomien omistajien osuus	0,2	0,6	0,6
Oma pääoma yhteensä	434,7	409,8	324,0
Pitkäaikaiset velat			
Laskennalliset verovelat	16,3	22,2	13,2
Eläkevelvoitteet	1,0	4,4	0,9

Korolliset velat	142,2	137,0	61,3
Varaukset	20,4	12,4	19,9
Muut velat	2,9	4,5	3,0
Yhteensä	182,8	180,5	98,4
Lyhytaikaiset velat			
Korolliset velat	291,7	346,0	346,3
Varaukset	8,7	5,9	7,2
Ostovelat ja muut velat	619,6	683,4	564,9
Tuloverovelat	6,2	6,3	1,9
Yhteensä	926,2	1 041,6	920,3
Velat yhteensä	1 109,0	1 222,1	1 018,6
Oma pääoma ja velat yhteensä	1 543,7	1 632,0	1 342,7

4) KONSERNIN RAHAVIRTALASKELMA

Milj. euroa	1-9/ 2014	1-9/ 2013	1-12/ 2013
Sisältää lopetetut toiminnot			
Tulos ennen veroja	29,3	-8,4	-117,5
Poistot ja arvonalentumiset	33,5	34,3	45,3
Muut oikaisut	3,6	21,5	21,4
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	66,5	47,5	-50,8
Käyttöpääoman muutos	-84,8	9,3	83,2
Rahoituserät	-26,6	-25,1	-25,6
Maksetut välittömät verot	-2,0	-1,4	1,5
Liiketoiminnan rahavirta	-46,9	30,2	8,3
Investoinneista saadut rahavirrat	99,9	100,9	141,0
Investoinneista suoritettavat rahavirrat	-118,9	-105,3	-147,7
Investointien rahavirta	-19,0	-4,5	-6,7
Pitkäaikaisten saamisten muutos	-1,0	-0,3	-0,2
Lainojen nostot	465,1	562,6	792,0
Lainojen takaisinmaksut	-439,4	-466,3	-762,7
Oman pääoman ehtoinen laina	69,3		
Maksetut osingot	-0,1	-11,7	-11,7
Osakeanti	29,3		
Transaktiokulut osakeannista	-1,9		
Rahoituksen rahavirta	121,2	84,2	17,3
Rahavarojen muutos	55,2	110,0	18,8
Rahavarat kauden alussa	51,1	34,9	34,9
Rahavarojen muuntoero	0,2	-2,3	-2,7
Rahavarat kauden lopussa	106,5	142,6	51,1

5) LASKELMA KONSERNIN OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSISTA

A = Osakepääoma
 B = Ylikurssirahasto
 C = Suojausrahasto
 D = Arvonmuutosrahasto
 E = Sijoitetun vapaan pääoman rahasto
 F = Oman pääoman ehtoinen laina
 G = Muuntoerot
 H = Kertyneet voittovarot
 I = Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma
 J = Määräysvallattomien omistajien osuus
 K = Oma pääoma yhteensä

Milj. euroa	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Oma pääoma 1.1.2013	34,0	5,7	-0,4	0,0	63,6	69,1	4,5	264,9	441,4	0,4	441,8
Tilikauden tulos								-7,9	-7,9	0,2	-7,7
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi											
Eläkevelvoitteet								0,9	0,9		0,9
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi											
Muuntoerot							-6,1		-6,1		-6,1
Rahavirran suojaukset			0,3						0,3		0,3
Myytavissä olevien rahoitusvarojen käyvän arvon muutos				0,0					0,0		0,0
Tilikauden laaja tulos yhteensä			0,3	0,0			-6,1	-7,1	-12,8	0,2	-12,6
Suorat kirjaukset, määräysvallattomien osuuksien hankinta								-0,3	-0,3		-0,3
Määräysvallattomien omistajien omistuksen muutos										0,0	0,0
Määräysvallattomien omistajien osakkeiden lunastusoptio								-0,5	-0,5		-0,5
Osakepalkkiojärjestelmä					0,2			-0,8	-0,7		-0,7
Ehdollisesti annettujen osakkeiden palautuminen								-0,8	-0,8		-0,8
Oman pääoman ehtoisten lainojen korot								-5,3	-5,3		-5,3
Osingonjako								-11,8	-11,8		-11,8
Liiketoiminta omistajien kanssa yhteensä					0,2			-19,5	-19,3	0,0	-19,3
Oma pääoma 30.9.2013	34,0	5,7	-0,1	0,0	63,8	69,1	-1,5	238,3	409,3	0,6	409,8

Milj. euroa	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Oma pääoma 1.1.2013	34,0	5,7	-0,4	0,0	63,6	69,1	4,5	264,9	441,4	0,4	441,8
Tilikauden tulos								-93,7	-93,7	0,2	-93,5
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi											
Eläkevelvoitteet								2,4	2,4		2,4
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi											
Muuntoerot							-7,7		-7,7		-7,7
Rahavirran suojaus			0,4						0,4		0,4
Myytavissä olevien rahoitusvarojen käyvän arvon muutos				0,0					0,0		0,0
Tilikauden laaja tulos yhteensä			0,4	0,0			-7,7	-91,3	-98,6	0,2	-98,4
Suorat kirjaukset, määräysvallattomien osuuksien hankinta								-0,3	-0,3		-0,3
Määräysvallattomien omistajien omistuksen muutos										0,0	0,0
Määräysvallattomien omistajien osakkeiden lunastusoptio								-0,5	-0,5		-0,5
Osakepalkkiojärjestelmä					0,2			-0,8	-0,7		-0,7
Ehdollisesti annettujen osakkeiden palautuminen								-0,8	-0,8		-0,8
Oman pääoman ehtoisten lainojen korot								-5,3	-5,3		-5,3
Osingonjako								-11,8	-11,8		-11,8
Liiketoiminta omistajien kanssa yhteensä					0,2			-19,5	-19,3	0,0	-19,3
Oma pääoma 31.12.2013	34,0	5,7	-0,1		63,8	69,1	-3,1	154,1	323,5	0,6	324,0

Milj. euroa	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Oma pääoma 1.1.2014	34,0	5,7	-0,1		63,8	69,1	-3,1	154,1	323,5	0,6	324,0
Tilikauden tulos								24,4	24,4	0,0	24,4
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi											
Eläkevelvoitteet								-0,1	-0,1		-0,1
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi											
Muuntoerot							-2,8		-2,8		-2,8
Rahavirran suojaus			0,1						0,1		0,1
Myytavissä olevien rahoitusvarojen käyvän arvon muutos				0,0					0,0		0,0
Tilikauden laaja tulos yhteensä			0,1	0,0			-2,8	24,4	21,6	0,0	21,6

Määräysvallattomien omistajien osuuksien hankinta						0,3	0,3		0,3
Määräysvallattomien omistajien omistuksen muutos								-0,4	-0,4
Yhtiön palauttamattomat osakkeet, määräysvallattoman osuuden lunastus osakevaiholla vuonna 2010						0,4	0,4		0,4
Tuotot osakeannista				29,3				29,3	29,3
Transaktiokulut osakeannista				-1,5				-1,5	-1,5
Oman pääoman ehtoisten lainojen korot						-8,3	-8,3		-8,3
Liiketoiminta omistajien kanssa yhteensä				27,7		-7,6	20,2	-0,4	19,8
Oman pääoman ehtoiset lainat				69,3				69,3	69,3
Oma pääoma 30.9.2014	34,0	5,7	0,0	91,5	138,4	-6,0	170,9	434,5	0,2 434,7

6) TOIMINNAN KAUSILUONTEISUUS

Yhtiön tiettyjen liiketoimintojen kausiluonteisuus vaikuttaa yhtiön tuloksen ajoittumiseen sekä sen määrään. Päälystys- ja kiviainestoinnassa työkausi ajoittuu pääosin toiselle ja kolmannelle vuosineljännekselle, joten suurin osa tuotoista kirjataan kyseisille vuosineljänneksille. Päälystys- ja kiviainestoinnin työkausien pituudet ovat alttiita sääolosuhteille, mikä myös omalta osaltaan vaikuttaa yhtiön tuloksen määrään ja ajoittumiseen. Kausivaihtelu ei vaikuta yhtä voimakkaasti muuhun infrarakentamiseen, kuten pohja-, insinööri- ja kalliorakentamiseen.

Omaperusteiset talonrakennusprojektit aiheuttavat yhtiön tulokseen kausittaista vaihtelua, sillä tuotto niistä kirjataan myyntiasteen mukaisesti vasta projektin valmistuttua. Yhtiö pyrkii tasoittamaan kausivaihtelua käynnistämällä omaperusteisia kohteita tasaisesti vuoden aikana, jolloin kohteet myös valmistuvat ja tuotot niistä kirjataan mahdollisimman tasaisesti ympäri vuoden.

7) TILIKAUDEN POIKKEUKSELLISET TAPAHTUMAT

Yhtiö järjesti vuoden kolmannella neljänneksellä merkintäoikeusannin, jonka merkintäaika päättyi 17.9.2014. Osakeannissa merkittiin 3 569 724 uutta osaketta, minkä seurauksena Lemminkäisen osakkeiden kokonaismäärä nousi 23 219 900 osakkeeseen. Tarjottujen osakkeiden merkintähinta oli 8,20 euroa. Yhtiö keräsi osakeannilla 29,3 miljoonan euron bruttovarat ja osakeannin kustannukset olivat 1,9 miljoonaa euroa. Yhtiö kirjasi sijoitetun vapaan pääoman rahastoon osakeannissa kerätyt bruttovarat sekä antiin liittyvät kulut veroilla vähennettynä (yhteensä 27,7 milj. euroa).

Yhtiö teki vuoden 2014 kolmannella vuosineljänneksellä 7,9 miljoonan euron alaskirjauksen Lemcon Networksin Amerikan liiketoimintojen myynnistä. Kokonaissummasta 7,1 miljoonaa euroa kirjattiin rahoituskuluihin lainasaamisten sekä niihin liittyvien korkosaamisten alaskirjauksesta. Lisäksi liiketoiminnan muihin kuluihin kirjattiin 0,9 miljoonaa euroa kauppahintasaatavan alaskirjauksesta.

8) KONSERNIN TULOSLASKELMA VUOSINELJÄNNEKSITTÄIN

	7-9/	4-6/	1-3/	10-12/	7-9/
Milj. euroa	2014	2014	2014	2013	2013
Liikevaihto	646,4	510,5	279,2	580,0	704,1
Liiketoiminnan muut tuotot	3,4	4,4	2,6	5,9	2,7
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varaston muutos	6,1	63,3	34,0	-32,7	7,1
Valmistus omaan käyttöön	0,1	0,5	0,6	0,7	0,0
Aineiden ja palveluiden käyttö	466,4	425,3	232,5	434,4	511,7
Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut	94,4	89,8	64,1	97,0	95,2
Poistot ja arvonalentumiset	16,0	11,3	6,0	10,9	15,5
Liiketoiminnan muut kulut	40,8	37,6	30,9	115,0	30,3
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista	0,2	0,0	-0,2	0,3	1,2
Liikevoitto	38,7	14,8	-17,3	-103,0	62,5
Rahoituskulut	20,4	11,8	14,2	13,0	11,7
Rahoitustuotot	4,9	4,3	7,1	5,7	3,9
Tulos ennen veroja	23,2	7,3	-24,5	-110,3	54,7
Tuloverot	-7,1	-2,0	4,3	19,7	-12,9
Jatkuvien toimintojen tulos	16,1	5,3	-20,2	-90,6	41,8
Tulos lopetetuista toiminnoista	0,1	22,9	0,3	4,8	-0,6
Tilikauden tulos	16,2	28,2	-19,9	-85,8	41,2
Tilikauden tuloksen jakautuminen					
Emoyhtiön omistajille	16,1	28,1	-19,8	-85,8	40,9
Määräysvallattomille omistajille	0,1	0,1	-0,2	0,0	0,3
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta tuloksesta laskettu laimentamaton osakekohtainen tulos					
Jatkuvista toiminnoista	0,62	0,14	-1,11	-4,70	2,05
Lopetetuista toiminnoista	0,00	1,17	0,01	0,24	-0,03
Tilikauden tuloksesta	0,62	1,30	-1,10	-4,45	2,02
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta tuloksesta laskettu laimennettu osakekohtainen tulos					
Jatkuvista toiminnoista	0,61	0,14	-1,11	-4,70	2,05
Lopetetuista toiminnoista	0,00	1,16	0,01	0,24	-0,03
Tilikauden tuloksesta	0,62	1,30	-1,10	-4,45	2,02

9) SEGMENTTI-INFORMAATIO

Lemminkäisen liiketoiminta on organisoitu kolmeen toimintasegmenttiin: Infrarakentaminen, Suomen talonrakentaminen ja Venäjän toiminnot.

Segmenttiraportointi noudattaa tuloslaskelmaerien osalta konsernitilinpäätöksen laadintaperiaatteita. Segmenttien varoina raportoidaan käyttöomaisuus, vaihto-omaisuus sekä myynti ja muut saamiset.

LIKEVAIHTO	1-9/	1-9/	1-12/
Milj. euroa	2014	2013	2013
Infrarakentaminen	969,0	938,9	1 279,2
Suomen talonrakentaminen	373,0	388,7	592,9
Venäjän toiminnot	114,1	123,6	164,5
Muut toiminnot	19,4	28,0	35,9
Konsernieliminointi	-39,4	-39,2	-52,3
Konserni yhteensä, IFRS	1 436,2	1 440,1	2 020,1

POISTOT JA ARVONALENTUMISET	1-9/	1-9/	1-12/
Milj. euroa	2014	2013	2013
Infrarakentaminen	29,2	28,1	36,9
Suomen talonrakentaminen	0,2	0,3	0,3
Venäjän toiminnot	1,4	1,2	1,7
Muut toiminnot	2,5	4,2	5,7
Konserni yhteensä, IFRS	33,3	33,8	44,6

LIKEVOITTO	1-9/	1-9/	1-12/
Milj. euroa	2014	2013	2013
Infrarakentaminen	33,5	12,9	-13,1
Suomen talonrakentaminen	12,3	9,6	5,0
Venäjä toiminnot	9,6	2,4	-0,3
Muut toiminnot	-19,1	-11,1	-80,8
Konserni yhteensä, IFRS	36,2	13,7	-89,3

LIKEVAIHTO VUOSINELJÄNNEKSITTÄIN	7-9/	4-6/	1-3/	10-12/	7-9/
Milj. euroa	2014	2014	2014	2013	2013
Infrarakentaminen	474,8	344,8	149,4	340,1	495,9
Suomen talonrakentaminen	121,9	135,2	115,9	204,2	149,2
Venäjän toiminnot	64,0	34,1	16,0	40,9	64,3
Muut toiminnot	4,1	8,0	7,3	7,9	14,8
Konsernieliminointi	-18,5	-11,5	-9,4	-13,1	-20,0
Konserni yhteensä, IFRS	646,4	510,5	279,2	580,0	704,1

POISTOT JA ARVONALENTUMISET VUOSINELJÄNNEKSITTÄIN	7-9/	4-6/	1-3/	10-12/	7-9/
Milj. euroa	2014	2014	2014	2013	2013
Infrarakentaminen	14,3	10,2	4,7	8,8	13,6
Suomen talonrakentaminen	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1
Venäjän toiminnot	0,6	0,5	0,3	0,5	0,5
Muut toiminnot	1,0	0,6	0,9	1,5	1,4
Konserni yhteensä, IFRS	16,0	11,3	6,0	10,9	15,5

LIIKEVOITTO VUOSINELJÄNNEKSITTÄIN	7-9/	4-6/	1-3/	10-12/	7-9/
Milj. euroa	2014	2014	2014	2013	2013
Infrarakentaminen	36,9	14,6	-18,0	-26,0	48,5
Suomen talonrakentaminen	0,3	5,9	6,1	-4,6	7,5
Venäjän toiminnot	10,6	0,4	-1,4	-2,7	5,5
Muut toiminnot	-9,0	-6,1	-4,0	-69,7	1,1
Konserni yhteensä, IFRS	38,7	14,8	-17,3	-103,0	62,5

VARAT			
Milj. euroa	9/2014	9/2013	12/2013
Infrarakentaminen	625,3	617,3	533,9
Suomen talonrakentaminen	483,3	515,2	454,6
Venäjän toiminnot	181,5	142,9	152,2
Muut toiminnot	44,0	44,6	47,8
Segmentit yhteensä	1 334,0	1 320,0	1 188,5
Talotekniikka, Suomi (myyty 13.6.2014)		58,5	61,8
Segmenteille kohdistamattomat varat ja konsernieliminoinnit yhteensä	209,7	253,5	92,4
Konserni yhteensä, IFRS	1 543,7	1 632,0	1 342,7

10) TALOUDELLISTA KEHITYSTÄ KUVAAVAT TUNNUSLUVUT

	9/2014	9/2013	12/2013
Oman pääoman liukuva 12 kk:n tuotto, % ¹⁾	-16,2	0,4	-24,4
Sijoitetun pääoman liukuva 12 kk:n tuotto, % ¹⁾	-2,3	5,8	-9,4
Liikevoitto-%	2,5	1,0	-4,4
Omavaraisuusaste, %	33,0	29,2	27,3
Gearing, %	53,7	74,3	100,8
Korollinen nettovelka, milj. euroa	233,5	304,4	326,5
Bruttoinvestoinnit, milj. euroa	30,1	56,6	71,2
Tilaukanta, jatkuvat toiminnot, milj. euroa	1 910,9	1 880,1	1 733,2
- josta Suomen ulkopuolisen liiketoiminnan osuus, milj. euroa	655,6	889,4	729,9
Henkilöstö kauden lopussa, jatkuvat toiminnot	6 007	6 632	5 526

¹⁾ Sisältää lopetettujen toimintojen vaikutuksen

11) OSAKEKOHTAISET TUNNUSLUVUT

	9/2014	9/2013	12/2013
Tulos/osake laimentamaton, euroa	0,81	-0,61	-5,06
Tulos/osake laimennettu, euroa	0,81	-0,61	-5,06
Oma pääoma/osake, euroa	20,06	20,92	16,52
Osinko/osake, euroa			0,00
Osinko/tulos, %			0,0
Osakekannan markkina-arvo, milj. euroa	276,1	295,8	298,2
Kurssi kauden lopussa, euroa	11,90	15,08	15,20
Vaihto kaudella (NASDAQ OMX Helsinki), 1 000 kpl	747	1 395	1 758
Osakkeiden lukumäärä yhteensä	23 219 900	19 650 176	19 650 176
Omien osakkeiden lukumäärä	16 687	34 915	34 915
Ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo	21 656 948	19 564 542	19 579 392
Laimennusvaikutuksella oikaistu ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo	21 857 822	19 615 261	19 631 297

12) LOPETETUT TOIMINNOT

Lemminkäinen tiedotti 14.5.2014 myyneensä Talotekniikkaliiketoimintansa myymällä Lemminkäinen Talotekniikka Oy:n koko osakekannan. Kauppa saatettiin päätökseen 13.6.2014 ja sen alustava kokonaiskauppahinta on 55,8 miljoonaa euroa. Myynnistä yhtiö on kirjannut 23,7 miljoonan euron myyntivoiton ennen veroja 2014 toiselle vuosineljännekselle. Lopullinen kokonaiskauppahinta on ehdollinen lopullisille kauppahintaohjeille. Lemminkäinen Talotekniikka Oy luokiteltiin myyntihetkellä lopetetuksi toiminnoksi. Vertailukauden 2013 konsernin tuloslaskelmaluvut on oikaistu vastaavasti. Vertailuvuoden 2013 konsernin taseluvut sisältävät kaikki lopetetuille toimintoille kohdistetut varat ja velat.

Vuonna 2014 lopetettujen toimintojen tulos ja luovutusvoiton vaikutus esitetään alla olevassa taulukossa.

Milj. euroa	1-9/2014	1-9/2013	1-12/2013
Lopetetun toiminnan tulos			
Tuotot	77,4	138,8	198,4
Kulut	77,8	140,2	199,8
Tulos ennen veroja	-0,4	-2,5	-1,5
Verot	0,1	0,5	4,1
Tilikauden tulos	-0,4	-2,0	2,7
Voitto luovutuksista ennen veroja	23,7		
Verot	0,0		
Luovutusvoitto verojen jälkeen	23,6		
Tulos lopetetuista toiminnoista	23,3	-2,0	2,7
Lopetetun liiketoiminnan rahavirrat			
Liiketoiminnan rahavirta	-3,9		
Investointien rahavirta	-0,1		
Rahoituksen rahavirta	4,3		

Rahavirrat yhteensä	0,4
Myyntien vaikutus konsernin taloudelliseen asemaan	
Rahana saatu vastike	56,7
Luovutetut varat ja velat	-28,3
Muut kauppaan liittyvät erät	-4,8
Luovutusvoitto	23,7

Vuonna 2013 yhtiö ei luokitellut toimintojaan lopetetuiksi toiminnoiksi.

13) RAHOITUSINSTRUMENTTtien KÄYVÄT ARVOT

A = Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat

B = Lainat ja saamiset

C = Myytävissä olevat rahoitusvarat

D = Jaksotettuun hankintamenoon kirjattavat rahoitusvelat

E = Suojauslaskennan alaiset johdannaiset

						TASE-	KÄYPÄ
Milj. euroa	A	B	C	D	E	ARVO	ARVO
30.9.2014							
Pitkäaikaiset rahoitusvarat							
Myytavissä olevat rahoitusvarat			3,5			3,5	3,5
Muut pitkäaikaiset saamiset		1,6				1,6	1,6
Lyhytaikaiset rahoitusvarat							
Myyntisaamiset ja muut saamiset		418,6				418,6	418,6
Johdannaissopimukset	1,5					1,5	1,5
Myytavissä olevat rahoitusvarat			93,9			93,9	93,9
Rahavarat		106,5				106,5	106,5
Rahoitusvarat yhteensä	1,5	526,7	97,4			625,6	625,5
Pitkäaikaiset rahoitusvelat							
Korolliset rahoitusvelat ¹⁾				142,2		142,2	144,5
Muut pitkäaikaiset velat				2,9		2,9	2,9
Lyhytaikaiset rahoitusvelat							
Korolliset rahoitusvelat ¹⁾				291,7		291,7	291,7
Ostovelat ja muut rahoitusvelat ²⁾				377,8		377,8	377,8
Johdannaissopimukset	2,7				0,0	2,7	2,7
Rahoitusvelat yhteensä	2,7			814,6	0,0	817,3	819,6

TASE- KÄYPÄ

Milj. euroa	A	B	C	D	E	ARVO	ARVO
30.9.2013							
Pitkäaikaiset rahoitusvarat							
Myytavissä olevat rahoitusvarat			4,0			4,0	4,0
Muut pitkäaikaiset saamiset		1,1				1,1	1,1
Lyhytaikaiset rahoitusvarat							
Myyntisaamiset ja muut saamiset		547,4				547,4	547,4
Johdannaissopimukset	0,9					0,9	0,9
Myytavissä olevat rahoitusvarat			36,0			36,0	36,0
Rahavarat		142,6				142,6	142,6
Rahoitusvarat yhteensä	0,9	691,2	40,0			732,1	732,1
Pitkäaikaiset rahoitusvelat							
Korolliset rahoitusvelat				137,0		137,0	138,4
Muut pitkäaikaiset velat				4,5		4,5	4,5
Lyhytaikaiset rahoitusvelat							
Korolliset rahoitusvelat				346,0		346,0	346,0
Ostovelat ja muut rahoitusvelat ²⁾				439,2		439,2	439,2
Johdannaissopimukset	2,3				0,1	2,4	2,4
Rahoitusvelat yhteensä	2,3			926,7	0,1	929,2	930,5

¹⁾ Yhtiön pitkäaikaisiin korollisiin velkoihin sisältyy 26.6.2014 liikkeeseenlaskettu 100 milj. euron suuruinen vakuudeton joukkovelkakirjalaina. Lainan puolivuositain maksettava kuponkikorko on 7,375 prosenttia ja maturiteetti viisi vuotta. Lainan eräpäivä on 6.7.2019. Lisäksi yhtiö on ostanut takaisin 6.10.2014 erääntyvää, lyhytaikaisiin korollisiin velkoihin sisältyvää, joukkovelkakirjalainansa yhteensä 15,2 milj. euron edestä. Takaisinostot on kirjattu joukkovelkakirjalainan lyhennyksenä.

²⁾ Ostovelat ja muut rahoitusvelat eivät sisällä lakisääteisiä velvoitteita eivätkä saatuja ennakkomaksuja, koska näitä ei luokitella IFRS:n mukaisiksi rahoitusveloiksi.

Rahoitusvarojen ja -velkojen käypien arvojen määrittämisestä on kerrottu tarkemmin Lemminkäisen vuosikertomuksessa 2013, konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 25.

Käyvän arvon hierarkia käypään arvoon arvostettavista rahoitusvaroista ja -veloista

Tasolle 1 kuuluvat rahoitusinstrumentit ovat markkinoilla aktiivisen kaupankäynnin kohteena, joten niiden käyvät arvot ovat saatavilla toimivilta ja tehokailta markkinoilta.

Tasolle 2 kirjattujen instrumenttien käyvät arvot perustuvat markkinoilta saataviin tietoihin ja yleisesti hyväksyttyihin arvostusmenetelmiin, mutta eivät ole suoraan noteerattu markkinoilla.

Tason 3 käyvät arvot eivät perustu todennettavissa olevaan markkinatietoon, vaan välittäjien antamiin noteerauksiin ja markkina-arvostusraportteihin.

Milj. euroa	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
30.9.2014			
Myytävissä olevat rahoitusvarat			
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset		3,5	3,5
Rahamarkkinasijoitukset	93,9		93,9
Johdannaisinstrumentit			
Johdannaisvarat	1,4	0,1	1,5
Johdannaisvelat	2,4	0,3	2,7

Milj. euroa	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
30.9.2013			
Myytävissä olevat rahoitusvarat			
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset		4,0	4,0
Rahamarkkinasijoitukset	36,0		36,0
Johdannaisinstrumentit			
Johdannaisvarat	0,9	0,0	0,9
Johdannaisvelat	0,9	1,5	2,4

Tason 3 täsmäytyslaskelma

A = Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat johdannaiset

B = Muiden laajan tuloksen erien kautta käypään arvoon kirjattavat rahoitusvarat

Milj. euroa	A	B
Alkusaldo 1.1.2014	-1,2	3,8
Lisäykset		0,0
Vähennykset		-0,3
Voitot ja tappiot tuloslaskelmassa	1,0	
Käyvät arvot 30.9.2014	-0,2	3,5

14) VAKUUDET JA VASTUUSITOUMUKSET

Milj. euroa	9/2014	9/2013	12/2013
Muut omasta puolesta annetut vakuudet			
Pantatut talletukset		0,0	0,0
Takaukset			
Osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta	14,6	17,4	17,4
Työyhteisliittymien ja kiinteistöyhtiöiden puolesta	1,8	13,0	1,8
Yhteensä	16,4	30,4	19,2

Peruuttamattomien vuokrasopimusten vähimmäisvuokrat			
Vuoden tai sitä lyhyemmän ajan kuluessa	10,4	14,5	12,3
Yli yhden, mutta enintään viiden vuoden kuluessa	26,7	28,7	26,1
Yli viiden vuoden kuluessa	1,2	7,1	6,0
Yhteensä	38,4	50,3	44,5
Investointien ostositoumukset	3,9	3,8	7,7
Johdannaisopimukset			
Valuuttatermiinit			
Nimellisarvo	132,7	124,5	106,0
Käypä arvo	0,0	0,1	0,9
Koronvaihtosopimukset			
Nimellisarvo	40,0	52,9	47,2
Käypä arvo	-1,0	0,0	0,0
Hyödykejohdannaiset			
Määrä, mt	42 800	69 693	58 933
Nimellisarvo	18,0	28,9	24,4
Käypä arvo	-0,2	-1,5	-1,2

Johdannaisinstrumentin käypä arvo on tilinpäätöspäivän markkinahinnan perusteella laskettu voitto tai tappio sopimuksen sulkemisesta.

15) EHDOLLISET VARAT JA VELAT

Helsingin käräjäoikeus antoi 28.11.2013 päätöksensä asfalttikartelliin liittyvistä vahingonkorvauksista. Päätöksen mukaisesti Lemminkäinen kirjasi kuluksi noin 66 milj. euroa vuoden 2013 tulokseen. Tästä noin 60 milj. euroa koostui Lemminkäiselle yksin määrättyistä vahingonkorvauksista, Lemminkäisen osuudesta sille ja muille asfalttialan yrityksille yhteisvastuullisesti määrättyistä korvauksista sekä korvauksiin liittyvistä koroista ja oikeudenkäyntikuluista. Tämän summan yhtiö maksoi tammikuussa 2014. Lemminkäinen on valittanut Helsingin hovioikeuteen kaikista niistä 35 käräjäoikeuden päätöksestä, joissa kantajien vaatimukset osittain hyväksyttiin. Yhtiön näkemyksen mukaan päätöksiin liittyy muun muassa oikeuskysymyksiä, jotka käräjäoikeus on ratkaissut aiemmasta oikeuskäytännöstä poikkeavalla tavalla. Näitä ovat esimerkiksi vanhentumiseen ja arvonalisäeroon liittyvät kysymykset. Suullinen pääkäsittely arvioidaan järjestettävän vuoden 2015 aikana. Myös Suomen valtio ja 22 kuntaa ovat jättäneet valituksensa Helsingin hovioikeuteen. Käräjäoikeuden nyt ratkaisemien kanteiden lisäksi käsittelyn alkamista odottaa 18 vahingonkorvauskannetta Lemminkäistä ja muita asfalttialan yrityksiä vastaan. Näiden kanteiden pääomamäärä on yhteensä noin 18 miljoonaa euroa, joista Lemminkäinen on tehnyt 7,4 miljoonan euron kuluvarauksen.

Yhtiöllä on lisäksi useita muita yksittäisiä liiketoimintaan liittyviä oikeudenkäyntejä, joiden lopputulos on epävarma. Yhtiö arvioi, ettei näillä oikeudenkäynneillä ole olennaista vaikutusta yhtiön taloudelliseen asemaan.